

การพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปเรื่องหน้าที่ชาวพุทธ โดยการจัดการเรียนรู้แบบ
Active Learning(MIAP) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
โรงเรียนพระปริยัติธรรมปัจฉิมวันวิทยา จังหวัดอำนาจเจริญ
THE DEVELOPMENT OF LESSON PACKAGE ON BUDDHIST DUTIES BY ACTIVE
LEARNING (MIAP) MANAGEMENT OF LOWER SECONDARY SCHOOL STUDENTS,
PHRAPARIYATTIDHAMMA PACCHIMMAWAN VITTHAYA SCHOOL,
AMNATCHAROEN PROVINCE*

พระสิทธิพงษ์ สุทสุสนโน (ภักดี)
ผศ.ดร.นิรัช เรืองแสน, ดร.ปานจิตร สุขุมาลัย,
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
วิชิต นาชัยสินธุ์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์
Phar Sitthiphong Sutussano (Phakdi)
Asst. Prof. Dr.Niraj Ruangsarn, Dr.Panjitr Sukumal,
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus, Thailand
Wichit Nachaisin
Mahamakut Buddhist University, KalasinBuddhist College, Thailand
E-mail : Mr.sittiphong2535@gmail.com

*****

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูป 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อบทเรียนสำเร็จรูป เรื่องหน้าที่ชาวพุทธ โดยการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning (MIAP) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนพระปริยัติธรรมปัจฉิมวันวิทยา จังหวัดอำนาจเจริญ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 17 รูป ที่ได้มาโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) บทเรียนสำเร็จรูป 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของบทเรียนสำเร็จรูป และ 3) แบบประเมินความพึงพอใจในการเรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าที (t-test)

ผลวิจัยพบว่า

ประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูปเรื่องหน้าที่ชาวพุทธ ที่สร้างขึ้นมีค่าเท่ากับ 81.91/87.45 ซึ่งถือว่าสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูป ก่อนและ

* ได้รับบทความ: 25 มีนาคม 2564; แก้ไขบทความ: 10 มิถุนายน 2564; ตอรับตีพิมพ์: 31 สิงหาคม 2564

หลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนเท่ากับ 16.88 (S.D. = 0.93) และมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 26.22 (S.D. = 1.48) แสดงว่า นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนโดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งถือว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับดีมาก ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูป เรื่องหน้าที่ชาวพุทธ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$) และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อพบว่า มีด้านที่ 8 และ 10 เพียง 2 ข้อ ที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง นอกนั้นมากทุกข้อ ดังนั้น นักเรียนมีความพึงพอใจต่อบทเรียนสำเร็จรูปนี้โดยรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: บทเรียนสำเร็จรูป; หน้าที่ชาวพุทธ; การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning(MIAP); โรงเรียนพระปริยัติธรรม

Abstract

The objectives of this research were: to study the effectiveness of the lesson package, compare academic achievement and study the students' satisfaction with the lesson package on Buddhist duties by the active learning management (MIAP) of lower secondary school students in Phrapariyattidhamma Pacchimawan Vitthaya School, Amnatcharoen Province. The sample consisted of 17 first year lower secondary school students, selected by purposive sampling. The research tools were: 1) volume lessons, 2) a four multiple-choices test, 30 items, and 3) a satisfaction test with the lesson package, 10 items. The statistics used for the data analysis were: Mean ($\bar{X}$), Standard Deviation (S.D.), and t-test.

The research results were as follows:

1) The effectiveness of the lesson package on Buddhist duties by the active learning management(MIAP) of lower secondary school students in Phrapariyattidhamma Pacchimawan Vitthaya School, Amnatcharoen Province was 81.91/87.45, higher than the set criteria of 80/80.

2) For the learning achievement of students who study with the lesson package between the scores before and after class, the mean score from taking the pre-test was 16.88 and the standard deviation was 0.93, and the mean score after class was 26.22 and the standard deviation was 1.48. This means a learning achievement score with a lesson package on Buddhist duties after class were significantly higher than that of pre-test at the level of 0.05.

3) The satisfaction of students with the lesson package on Buddhist duties in overall, it was at a high level ($\bar{X} = 3.81$). Considering in details, it was found that there were only two aspects rated in the moderate level: the eighth and tenth.

Keywords: Lesson Package; Buddhist Duties; Active Learning (Miap) Management; Phrapariyattidhamma Pacchimmawan Vitthaya School

บทนำ

ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติว่าด้วย ระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการตามปี พ.ศ.2546 และ กฎกระทรวง ได้มีการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ซึ่งเป็นแผนระยะยาว 20 ปี เพื่อเป็น แผนแม่บทสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาการศึกษา ในช่วงระยะเวลาดังกล่าวในการดำเนินการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ ได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อสร้างการรับรู้ ความเข้าใจ การยอมรับ และเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยได้ศึกษาสภาวะการณ์และบริบทแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อพัฒนาการศึกษาของประเทศ ทั้งด้านความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลแบบก้าวกระโดดที่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภูมิภาค และโลก การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรไปสู่ความก้าวหน้าสู่ศตวรรษที่ 21 ทวีโลกต่างต้องเผชิญกับความท้าทายและมุ่งพัฒนาประเทศไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมยุค 4.0 และนำผลการติดตามประเมินแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 – 2559 ซึ่งครอบคลุมประเด็นที่เกี่ยวกับบริบทการจัดการศึกษา โอกาสทางการศึกษา คุณภาพการศึกษา ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการสถานศึกษา และการใช้จ่ายงบประมาณรวมทั้งการพัฒนาการศึกษากับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

บทเรียนสำเร็จรูป มีความสำคัญและความจำเป็นอย่างยิ่ง ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของผู้เรียน ซึ่งปัจจุบันเทคโนโลยีที่ใช้ในการศึกษาและการค้นคว้าข้อมูลเกิดการพัฒนาอย่างก้าวกระโดด อีกทั้งการนำมาพัฒนาในการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง บทเรียนสำเร็จรูปนี้ ถือว่าเป็นการพัฒนาอีกอย่างหนึ่งในด้าน การศึกษาที่เป็นเครื่องมือประกอบการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ศึกษาบทเรียนด้วยตนเองและช่วยลดปัญหา ความแตกต่างทางการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล สามารถเรียนรู้ได้ตามศักยภาพของตนเอง ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ อย่างเป็นระบบเป็นขั้น เรียนรู้ตามลำดับของเนื้อหาบทเรียน เมื่อเกิดความไม่เข้าใจเนื้อหาสามารถกลับไป ทบทวนแล้วจึงค่อยเรียนเนื้อหาต่อสอดคล้องกับงานวิจัยของ น้ำฝน คุณเจริญไพศาล (2560) เรื่อง ผลการเรียนรู้ เรื่องเคมีพอลิเมอร์ของนิสิตปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปรวมกับการ เขียนผังมโนทัศน์ พบว่า นิสิตมีระดับพัฒนาการการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ และ งานวิจัยของ วไลลักษณ์

พัสดร (2555) เรื่อง บทเรียนสำเร็จรูปโดยการบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงเคียงคู่เพชรบุรี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า นักเรียนที่ใช้บทเรียนสำเร็จรูป มีการพัฒนาการเรียนการสอนที่ดีขึ้นสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และงานวิจัยของ อรอนงค์ มัยรัตน์ เกศินี โสขุมมา และ วินัย ชุ่มชื่น (2561) เรื่อง การพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปเรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา สารสังคัมคัมภีร์ศาสนา และวัฒนธรรมชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านเบิกไพร จังหวัดราชบุรี พบว่า ความสามารถของนักเรียนในการเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และงานวิจัยของ ปฐมาวดี เครือแก้ว (2561) เรื่องการพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปเรื่องโวหารการเขียน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า หลังจากนักเรียนได้เรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูปแล้ว มีประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นตามมาตรฐานที่ตั้งไว้ และงานวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 รายวิชาคอมพิวเตอร์เรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศที่เรียนรู้ด้วยบทเรียนสำเร็จรูป และเรียนรู้ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่มีพื้นฐานเท่ากัน และสอดคล้องงานวิจัยของ ณัฐพงศ์ บุญเหลือ (2559) พบว่า หลังจากนักเรียนได้เรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูปแล้ว ทำให้มีประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ามาตรฐานที่ตั้งไว้ ดังนั้นเรียนสำเร็จรูปนี้ จึงถือว่ามี ความสำคัญและความจำเป็นในด้านการศึกษาของหน่วยงานต่างๆ ที่ต้องดำเนินการตามนโยบายและแผนแม่บทของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 และพระราชบัญญัติที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

โรงเรียนพระปริยัติธรรมปัจฉิมวันวิทยา จังหวัดอำนาจเจริญ เป็นโรงเรียนพระปริยัติแผนกสามัญศึกษา รับเฉพาะพระภิกษุสามเณรเข้าศึกษาต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 6 ปัจจุบันโรงเรียนได้ดำเนินการบริหารการจัดการศึกษาโดยกระบวนการวางแผนการปฏิบัติงาน ซึ่งยึดผลการประเมินการปฏิบัติงานในรอบปีที่ผ่านมาเป็นหลักฐานชี้ให้เห็นผลงานที่บรรลุเป้าหมายได้ในระดับพึงพอใจตามมาตรฐานของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และกระทรวงศึกษาธิการที่ได้กำหนดไว้ (โรงเรียนพระปริยัติธรรมปัจฉิมวันวิทยา, 2562) จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูทำให้พบว่า ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนพระปริยัติธรรมปัจฉิมวันวิทยา จังหวัดอำนาจเจริญนั้น พบปัญหาเรื่องนักเรียนไม่มีความสนใจในการเรียน และปัญหาที่พบมากที่สุดในการเรียนการสอนคือ ขาดสื่อการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและน่าสนใจ วิธีการและกระบวนการสอนที่จะทำให้ให้นักเรียนนั้น เข้าใจบทเรียนได้ง่ายขึ้น ซึ่งปัญหาดังกล่าวทำให้การจัดการเรียนการสอนไม่บรรลุวัตถุประสงค์ของโรงเรียนที่ได้จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้พัฒนาบทเรียนสำเร็จรูป โดยการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning (MIAP) ที่สามารถพัฒนาการเรียนการสอนได้ เรื่องหน้าที่ชาวพุทธ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนพระปริยัติธรรมปัจฉิมวันวิทยา จังหวัดอำนาจเจริญ ซึ่งแก้ไขปัญหาในการสร้างแรงจูงใจในการศึกษาแก่นักเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูป เรื่องหน้าที่ชาวพุทธ โดยการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning (MIAP) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนพระปริยัติธรรมปัจฉิมวันวิทยา จังหวัดอำนาจเจริญ
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูป เรื่องหน้าที่ชาวพุทธ โดยการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning (MIAP) ระหว่างคะแนนก่อนเรียน และหลังเรียน
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อบทเรียนสำเร็จรูป เรื่องหน้าที่ชาวพุทธ โดยการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning (MIAP) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูป เรื่องหน้าที่ชาวพุทธ โดยการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning (MIAP) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนพระปริยัติธรรมปัจฉิมวันวิทยา จังหวัดอำนาจเจริญ แบบแผนวิจัยใช้วิทยาการวิจัยแบบปริมาณเชิงทดลอง โดยวิธีการสร้างบทเรียนสำเร็จรูป แล้วนำมาใช้กับกลุ่มประชากร (-E-) ด้วยกระบวนการสอนแบบ Active Learning (MIAP) (-X-) เพื่อหาประสิทธิภาพด้วยแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (-O-)

กลุ่มประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในจังหวัดอำนาจเจริญ จำนวน 30 รูป

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรมปัจฉิมวันวิทยา จังหวัดอำนาจเจริญ จำนวน 17 รูป ได้มาโดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ขอบเขตด้านเนื้อหาได้เลือกเนื้อหาหน้าที่ชาวพุทธ ในรายวิชาศาสนา กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่งประกอบด้วย 3 บทเรียน คือ หน้าที่ชาวพุทธ การปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม และพุทธศาสนิกชนตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ดำเนินการวิจัย ได้แก่ 1. บทเรียนสำเร็จรูป เรื่องหน้าที่ชาวพุทธ โดยการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning (MIAP) ได้จัดทำ 1 เล่ม ประกอบด้วยเนื้อหา ดังนี้ คู่มือสำหรับครูผู้สอน คู่มือสำหรับผู้เรียน คำชี้แจง แบบทดสอบก่อนทำการเรียนการสอน เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน แบบฝึกหัด เฉลยชุดรูปแบบกิจกรรม แบบทดสอบหลังทำการเรียนการสอน เฉลยแบบทดสอบหลังการเรียน บรรณานุกรม 2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการใช้บทเรียนสำเร็จรูปโดยการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning (MIAP) เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ 3. แบบประเมินความพึงพอใจ ในการเรียนบทเรียนสำเร็จรูป

สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูป (E1) เท่ากับ 81.91 และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2) เท่ากับ 87.45 แสดงว่าประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูป เรื่องหน้าที่ชาวพุทธ โดยการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning (MIAP) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนพระปริยัติธรรมปัจฉิมวันวิทยา จังหวัดอำนาจเจริญที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ (E1/E2) เท่ากับ 81.91/87.45 ซึ่งถือว่าสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้แสดงได้ว่าประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูปมีระดับดีกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของบทเรียนสำเร็จรูป เรื่องหน้าที่ชาวพุทธโดยการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning(MIAP) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนพระปริยัติธรรมปัจฉิมวันวิทยา จังหวัดอำนาจเจริญ ระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียน มีค่าคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนเท่ากับ 16.88 (S.D. = 0.93) และมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 26.22 (S.D. =1.48) นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูป เรื่องหน้าที่ชาวพุทธหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูปอยู่ในระดับดีมาก

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อบทเรียนสำเร็จรูป เรื่องหน้าที่ชาวพุทธ โดยการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning (MIAP) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนพระปริยัติธรรมปัจฉิมวันวิทยา จังหวัดอำนาจเจริญ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$, S.D.= 0.16) และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับอยู่ในระดับดังนี้ ข้อที่ 3 ผลรวมคะแนนได้ 4.12 อยู่ในระดับความพึงพอใจมาก ข้อที่ 2 ผลรวมคะแนนได้ 4.06 อยู่ในระดับความพึงพอใจมาก ข้อที่ 1,5 ผลรวมคะแนนได้ 4.00 อยู่ในระดับความพึงพอใจมาก ข้อที่ 6,7 ผลรวมคะแนนได้ 4.12 อยู่ในระดับความพึงพอใจมาก ข้อที่ 4,9 ผลรวมคะแนนได้ 3.76 อยู่ในระดับความพึงพอใจมาก และข้อที่ได้คะแนนน้อยที่สุด คือ ข้อ 8,10 ได้ 3.41,3.18 อยู่ในระดับความพึงพอใจ ปานกลาง แสดงได้ว่าความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนสำเร็จรูปส่วนใหญ่อยู่ในระดับความพึงพอใจมาก

อภิปรายผลการวิจัย

1. แบบฝึกทักษะบทเรียนสำเร็จรูป เรื่องหน้าที่ชาวพุทธ กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูปมีระดับดีกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารหลักสูตร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รวมถึงหลักสูตรสถานศึกษา และวิเคราะห์ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ก่อนจะกำหนดหน่วยการเรียนรู้ ขอบข่ายเนื้อหาย่อยและ

จุดประสงค์การเรียนรู้ของการเรียน จึงทำให้เนื้อหาของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่กำหนดขึ้นในครั้งนี้ มีเนื้อหาที่สอดคล้องกับตัวชี้วัด และมาตรฐานการเรียนรู้ เนื้อหามีการเรียงลำดับความยากง่าย จึงทำให้บทเรียนสำเร็จรูปที่สร้างขึ้นในครั้งนี้ มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด สอดคล้องกับ ศรีเรือน ไกล่ชิด (2557) ผลการวิจัยประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูปกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่สร้างขึ้นมีค่าประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับ งานวิจัยของ น้ำฝน คุณเจริญไพศาล (2560) ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูปหลังนักเรียนใช้ประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

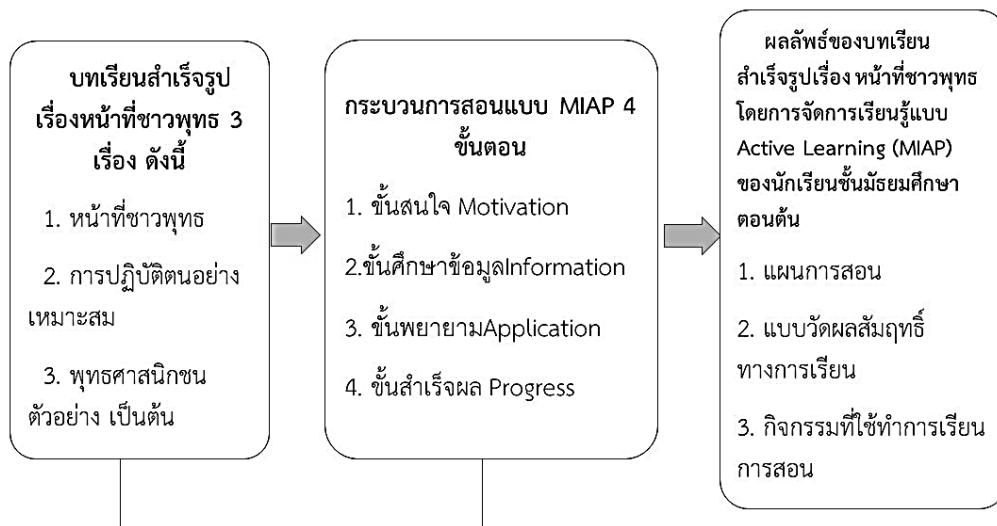
2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูป เรื่องหน้าที่ชาวพุทธ โดยการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning (MIAP) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูปอยู่ในระดับดีมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากบทเรียนสำเร็จรูป มีขั้นตอนการสร้างอย่างเป็นระบบ สามารถทำคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กัลยา คำยอด (2560) บทเรียนสำเร็จรูป วิชาโปรแกรมจัดการฐานข้อมูล เรื่องการสร้างและใช้งานตาราง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป วิชาโปรแกรมจัดการฐานข้อมูล เรื่องการสร้างและใช้งานตารางระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 2 สาขางานคอมพิวเตอร์ธุรกิจ วิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ พบว่า ผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน เปรียบเทียบระหว่างเรียนและหลังเรียนจากบทเรียนสำเร็จรูป มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนมีค่าสูงกว่าก่อนเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมิตดา พูลสุขเสริม (2559) เรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการเรียนรู้โดยการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ของผู้เรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 3 สาขาวิชาการตลาด วิทยาลัยอาชีวศึกษาสันติราษฎร์ ในพระอุปถัมภ์ฯ ที่เป็นงานวิจัยของวิทยาลัยอาชีวศึกษาสันติราษฎร์ ในพระอุปถัมภ์ฯ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ภาพรวมทั้งในด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านผู้เรียนอยู่ในระดับมากที่สุด และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนมีค่าสูงกว่าก่อนเรียน

3. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีความพึงพอใจต่อบทเรียนสำเร็จรูป โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนสำเร็จรูป ที่นำมาใช้นี้ นักเรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์อย่างเป็นขั้นตอนมีทักษะการคิดที่หลากหลาย ฝึกการลงมือปฏิบัติ มีความสนุกสนานการสร้างชิ้นงานขึ้นได้ด้วยตนเอง ซึ่งได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกัญญา สุพรรณรัตน์ (2559) ได้ศึกษาวิจัยบทเรียนสำเร็จรูป วิชาโปรแกรมจัดการฐานข้อมูล เรื่องการสร้างและใช้งานตารางพบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนสำเร็จรูป หน่วยพลังงานแสงกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนเชิงรุกแสดงให้เห็นว่า โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจโดยรวมในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วไลลักษณ์ พัศดร (2555) เรื่องบทเรียนสำเร็จรูปโดยการบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงเคียงคู่เพชรบุรี

สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากทุกด้าน จึงกล่าวได้ว่า บทเรียนสำเร็จรูป เรื่องหน้าที่ชาวพุทธ โดยการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning (MIAP) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนพระปริยัติธรรมปัจฉิมวันวิทยา จังหวัดอำนาจเจริญ ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นส่งผลให้นักเรียนรักในการเรียนวิชาพุทธศาสนา และเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข จึงเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักเรียนได้เป็นอย่างดี

องค์ความรู้ที่ได้รับจากงานวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูป เรื่องหน้าที่ชาวพุทธโดยการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning (MIAP) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนพระปริยัติธรรมปัจฉิมวันวิทยา จังหวัดอำนาจเจริญ พอสรุปลองค์ความรู้ได้ดังนี้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

การจัดการเรียนรู้โดยบทเรียนสำเร็จรูป ครูผู้สอนควรสังเกตพฤติกรรมที่แสดงออกถึงทักษะกระบวนการของผู้เรียน อาจจะมีปัญหาที่ห้องเรียนที่มีจำนวนมาก ครูต้องให้การสังเกตอย่างละเอียดและรอบคอบ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครูผู้สอนควรทำความเข้าใจกับแผนการจัดการเรียนรู้ของบทเรียนสำเร็จรูป ควรวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เวลาการสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ เพื่อกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็นของนักเรียนและการจัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ทักษะกระบวนการของบทเรียนสำเร็จรูป ครูผู้สอนควรวางแผนเนื้อหาและเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามขั้นตอนนั้นๆ ตามศักยภาพของตนเอง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การเรียนการสอนควรมีการวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่ทักษะกระบวนการของบทเรียนสำเร็จรูป ในหน่วยการเรียนรู้อื่นๆ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อเป็นการพัฒนาการเรียนการสอนและพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย และควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ของบทเรียนสำเร็จรูป ที่มีผลต่อตัวแปรอื่นๆ เช่น ความสามารถในการแก้ปัญหา ความคิดอย่างมีวิจารณญาณ การเชื่อมโยงความรู้ออกสู่ชีวิตจริง เป็นต้น เพื่อพัฒนากระบวนการคิดขั้นสูงของนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา ค่ายอด. (2560). *บทเรียนสำเร็จรูป วิชาโปรแกรมจัดการฐานข้อมูล เรื่องการสร้างและใช้งานตาราง. วิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มงคลสาร.
- ณัฐพงศ์ บุญเหลือ. (2559). เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 รายวิชาคอมพิวเตอร์เรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศที่เรียนรู้ด้วยบทเรียนสำเร็จรูป และเรียนรู้ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่มีพื้นฐานเท่ากัน. *สัปดาห์: วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (สทมส.) มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.* 22(1), 134-143.
- น้ำฝน คุณเจริญไพศาล. (2560). ผลการเรียนรู้เรื่องเคมีพอลิเมอร์ของนิสิตปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปร่วมกับการเขียนผังมโนทัศน์. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร.* 37(3), 87-107.
- ปฐมาวดี เครือแก้ว. (2561). การพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปเรื่องโวหารการเขียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏวราชนครินทร์สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.* 5(1), 1-10.
- รัชพล กลัดชื่น, กฤษ สินธนะกุล. (2562). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์แบบผสมผสานตามแผนการสอนฐานสมรรถนะ ด้วยกระบวนการ MIAP รายวิชาสื่อสารข้อมูลและเครือข่าย. *วารสารวิจัยและนวัตกรรมสถาบันอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร,* 2(2), 117-127.
- โรงเรียนพระปริยัติธรรมปัจฉิมวันวิทยา. (2562). *แผนปฏิบัติการประจำปี 2562 โรงเรียนพระปริยัติธรรมปัจฉิมวันวิทยา จังหวัดอำนาจเจริญ. (อัตสำเนา)*
- วไลลักษณ์ พัสดร. (2555). การพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูป โดยบูรณาการแหล่งเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเคียงคู่เพชรบุรี. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย.* 4(1), 156-166.
- ศรีเรือน ไกล่ชิด. (2557). *การพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูป กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.*
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579. สืบค้นเมื่อ 15 สิงหาคม 2563. จาก*
2560<http://www.lampang.go.th/public60/EducationPlan2.pdf>

สุกัญญา สุพรรณรัตน์. (2559). การพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูป หน่วยพลังงานแสง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้เชิงรุก. *วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มศว.* 10(2), 162-172.

สุมิตตา พูลสุขเสริม. (2555). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการเรียนรู้โดยการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ของผู้เรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 3 สาขาวิชาการตลาด วิทยาลัยอาชีวศึกษาสันติราษฎร์ ในพระอุปถัมภ์ฯ. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยอาชีวศึกษาสันติราษฎร์ในพระอุปถัมภ์ฯ.

อรอนงค์ มัยรัตน์ เกศินี ไสขุมา วินัย ชุ่มชื่น. (2561). การพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปเรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา สารสังคัมศึกษาศาสนา และวัฒนธรรมชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านเบิกไพร จังหวัดราชบุรี. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.* 6(2), 104-116.